

Prof. dr hab. dr h.c. Piotr Tryjanowski
Katedra Zoologii
Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 71 C
60-625 Poznań

Ocena pracy doktorskiej mgr. Krzysztofa Kosińskiego pt. „Czynniki kształtujące przeżywalność i dyspersję introdukowanych bażantów *Phasianus colchicus*”

Ocenę swoją opieram na dostarczonym maszynopisie rozprawy doktorskiej liczącym 87 ponumerowanych stron. Praca doktorska została wykonana w Pracowni Zoologii Instytutu Biologii i Biotechnologii UR pod kierunkiem dr hab. Ewy Węgrzyn, prof. UR.

W obecnych czasach to coraz rzadszy przypadek rozprawy w formie maszynopisu, a nie połączenia wcześniej już opublikowanych artykułów naukowych. Taka forma rozprawy pozostawia daleko więcej pracy, ale też i możliwości, do typowo recenzenckiego spojrzenia.

Rozprawę rozpoczynają streszczenia w języku polskim i angielskim, w zasadzie nie mam do nich uwag, poza tym, że warto byłoby je zaopatrzyć w słowa kluczowe / *key words*.

Wstęp dobrze wprowadza w aspekty biologii i ekologii bażanta, przedstawia go na tle innych gatunków kuraków. Szkoda, że nie został podzielony na podrozdziały, które ułatwiłyby poruszanie się po całości zagadnienia. W obecnej formie sprawia wrażenie artykułu – wszystko, co wiem o bażancie i znalazłem w literaturze, mieszając zagadnienia czysto ekologiczne z łowieckimi, choć akurat w przypadku tego gatunku jest to poniekąd usprawiedliwione. Przedstawione hipotezy badawcze są niezwykle szczegółowe i

konkretne, a zatem testowalne. Podoba mi się takie postawienie sprawy. Z pewnych niedociągnięć w tym dziale muszę odnotować następujące:

Str. 15 – 3 akapit, warto by zaznaczyć, że chodzi o sytuację w Polsce, jak sugerują cytowane prace.

Str. 16 – naukowa nazwa wrony powinna być zapisana jako *Corvus cornix*, a nie *Corvus corone* (to wszak czarnowron, gatunek w Polsce skrajnie rzadki).

Rozdział metody otwiera opis gatunku, z tym, że są to informacje znacznie bardziej podstawowe, niż odnośniki przedstawiane we wprowadzeniu. Następnie przedstawiono teren badań, wraz ze stosownymi mapkami – drobnym mankamentem jest nieczytelna nazwa miejscowości na rys. 3. W przypadku analiz i metod statystycznych zabrakło mi informacji jak poradzono sobie z problemem wielokrotnego testowania (pseudeoreplikacja wielokrotne testowania) co może mieć znaczący wpływ na uzyskane wyniki. Raczej sugerowałbym konstrukcję pojedynczego modelu i wykorzystanie w nim wszystkich zmiennych łącznie. Niestety nie potrafię do końca odgadnąć myśli Autora, ot choćby w zdaniu: *Powyższe podejście pozwala na uniezależnienie dyspersji od długości życia, innymi słowy W_0 określa raczej...* Poproszę o solidniejsze wytłumaczenie, co Autor tutaj miał na myśli.

Czytając rozdział Wyniki (nr 3) zastanawiałem się na ile jest on konsekwencją przyjętej formuły statystycznej (wielokrotne testowania) a na ile w rzeczywistości odpowiada na pytania badawcze. Nie chcę tego rozstrzygać, bo akceptuję taką formułę (choć z zastrzeżeniami), jednak zastanawiam się jak poważnym problemem może być różnica w stopniu wykrywalności samców i samic? Nawet korzystając z pomocy psa, wszak wykrywalność ta nie musi być taka sama. Moim zdaniem to zagadnienie warte dyskusji, choćby podczas publicznej obrony rozprawy.

W dyskusji Pan Kosiński omawia uzyskane wyniki na tle literatury światowej, przy czym zupełnie nie zaskakuje nadreprezentacja prac angielskich. Czasami raportując wyniki innych badaczy ażby prosiło się o jakąś przejrzystą tabelę czy nawet graf, a nie wymienianie wartości w tekście (np. str. 55). Wskazuje np., że metodę Czyżowskiego (2003a) *cechuje pewna niedokładność* (str. 55), tymczasem jest to parametr właściwy

każdej (!) metodzie, tylko należy go rozpoznać i oszacować choćby powtarzalność pomiarów.

Nie przepadam za używaniem słowa farmer (str. 56), zwłaszcza, że kontekst wskazuje, że po prostu chodzi o rolników. Warto wskazać cytację o tym, że samice bażanta są bardziej osiadłe niż samce (pierwszy akapit str. 57), zwłaszcza, że nie jest to wynik częsty wśród ptaków (u których zjawisko to ma charakter odwrotny niż u ssaków, co związane jest z tym, że to samice są płcią heterogametyczną – chromosomy płciowe XZ).

Zastanawiam się na ile alternatywnym wyjaśnieniem zdolności do dyspersji (str. 60) mogą być po prostu fizyczne problemy z chodzeniem niektórych osobników. Wyobrażam sobie, że w efekcie hodowli wolierowej ten parametr mógł być pod silnym naciskiem selekcyjnym.

Rozdział 5 to *spis literatury*. Autor zebrał niesamowitą ilość pozycji, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. To kolejny dowód na to, że swobodnie porusza się w wybranej na rozprawę doktorską tematyce. Szkoda jednak, że w spisie literatury, a raczej sposobach jej zapisu panuje chaos i niekonsekwencja. Na własnym egzemplarzu rozprawy zaznaczałem różne niedociągnięcia i niestety jest tego całkiem sporo: niekonsekwencja zapisu nazw czasopism (skrótami / w całości), niekonsekwencja w stawianiu „.” czy „,” po nazwie czasopisma, braki spacji po niektórych inicjałach autorów czy dla odmiany niekonsekwentne dawanie spacji przy numeracjach stron, zapisywanie bądź nie numeru zeszytu czasopisma, brak nazwy czasopisma (np. praca Kosicki et al. 2014), przekręcanie nazw czasopism (np. Merggi et al. 2002, Millan et al. 2002), niepotrzebne wskazywanie DOI (przypadek Roos et al. 2018), błędne zapisywanie wyrazów w tytułach prac. Nie chcę być specjalnie drobiazgowy, zwłaszcza, że sam wykazuję podobne tendencje, jednak – mam nadzieje – nie w takiej liczbie.

Pomimo krytycznych uwag uważam, że przedstawiona rozprawa doktorska jest wystarczającym, a także istotnym wkładem w rozwój wiedzy o ekologii bażanta, a także wpisuje się w trend badań przeżywalności ptaków. Praca posiada także potencjał aplikacyjny możliwy do wykorzystania w racjonalnej gospodarce łowieckiej. Uważam, że spora jej część – po pewnych poprawkach analitycznych i skróceniu – jest warta publikacji w specjalistycznych czasopismach naukowych.

W świetle powyższych danych stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Krzysztofa Kosińskiego spełnia wszystkie kryteria stawiane pracom doktorskim w myśl artykułu 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) i wnoszę do Rady Dyscypliny Biologia Uniwersytetu Rzeszowskiego o dopuszczenie mgr. Krzysztofa Kosińskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego i nadanie stopnia doktora (Dziedzina nauki ścisłe i przyrodnicze: Dyscyplina nauki biologiczne).

Poznań, dn. 11 VII 2021 r.

/prof. dr hab. dr h.c. Piotr Tryjanowski/